

Page: 24

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 1987 cm2

1 / 4

Milan Kučan in Špela Furlan pred Magistatom v Ljubljani, kjer je bila slovesnost ob deseti obletnici Foruma 21.

Jože Stanič in Kristjan Verbič

Janez Kocijančič

Deset let stricev iz ozadja

IGOR KRŠINAR foto: PRIMOŽ LAVRE
igor.krsinar@reporter.si

V ljubljansko mestno hišo so v sredo nekaj pred 17. uro vstopali udeleženci, večinoma starejši od 70 let, ki so v Sloveniji bolj znani pod imenom strici iz ozadja. Tam so praznovali deseto obletnico delovanja Foruma 21, ki ga vodi nekdanji predsednik Milan Kučan. Rdečo dvorano ljubljanske mestne hiše naj bi najeli, ker naj bi bila najugodnejša, seveda pa je tudi ljubljanski župan Zoran Jankovič, ki jih je ob tej priložnosti sprejel, ustanovni član društva. Na prireditvi, ki je bila zaprta za javnost, naj bi svojim članom prodajali zbornik Foruma 21, v katerem so orisali desetletno delo.

Page: 24

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 1987 cm2

2 / 4

Uvodnik je napisal Milan Kučan, v njem opozarja na nevidne zidove, »ki jih je neprijazna preteklost postavila med nas, Slovence, in nas še zdaj delijo v dva ločena svetova, kot bi bili prepredeni z bodečo žico. Izkušnja dolgoletnega političnega dela me je žal prepričala, da politika etabliranih delitev preteklosti ne bo mogla in tudi ni pripravljena presežati. Poskusi posameznikov, da bi se to vendarle zgodilo, so bili prejko ne nezaželeni. Mnoge stranke namreč sistematično vzdržujejo in celo spodbujajo ideološko zadržanost in obremenjenost s preteklostjo in s tem zastrupljajo tudi mlade rodove. Preteklost in delitve so njihova legitimacija, hkrati pa priročno orodje, s katerim opravčujejo svoj obstoj in se prerivajo v bitki za zapanje državljanov.«

Kučanova analiza

Po izteku njegove funkcije predsednika države je, kot piše Kučan, naraščal pritisk, da bi se angažiral v politiki: »Pa vendar izhoda iz takratnih političnih blokad nisem videl

v ustanovitvi še ene stranke na že tako ali tako preveč razdrobljenem političnem prizorišču. To bi zgolj utrdilo ujetost celotnega političnega življenja Slovenije v stroge strankarske okvire in strogo hierarhijo njihovega političnega odločanja. Še bolj bi zožila že tako ali tako omejen prostor delovanja in vpliva aktivnega državljanja in otopila potrebo po dialogu med civilno družbo in institucionalno politiko.«

Forum 21 so ustanovili, ker je po Kučanovih besedah zamrl dialog med civilno družbo in politiko ter se je slednja oddaljevala od ljudi. Ta dialog naj bi okrepil njegov forum, ki bi omogočil javno razpravo različnih udeležencev. Toda po desetih letih kritično ugotavlja, da svojih ciljev niso v celoti uresničili. Po eni strani je prišlo do osipa članstva, ker so nekateri pričakovali, da bo forum med privatizacijo ščitil njihove interese, po drugi pa so bili razočarani, ker to ni bila stranka. Poleg tega se niso mogli izogniti temu, da večina njihovih razprav ne bi bila enostranskih, ker se jih niso hoteli udele-

ževati nosilci drugačnih političnih konceptov. »Zavedal sem se, da bo društvo Forum 21 zaradi mojega preteklega političnega dela po svoje drugačna civilnodružbena ustanova, kot so druge, in da bo to lahko razlog za nesporazume.« Deloma za to krivi »bojazen političnih krogov, da bo društvo vplivalo na potek državnoborskih volitev in da bi se uveljavilo kot neformalen center moči in vpliva levih političnih strank, podprto s kapitalno močjo članov.«

»Stigma, s katero je Forum 21 v političnem prostoru zaznamovala strankarska politika, je povzročila medijsko ignoranco o delovanju društva, v delu medijev pa povsem izkrivljeno pisanje, čeprav njegovega delovanja pisci sploh niso spremljali in poznali oz. niso hoteli poznati. Ti mediji tudi vztrajno ustvarjajo podobo nekakšnega fantomskega in za demokratični razvoj družbe kvarnega združenja, s katerim ni dobro imeti opravka. Res pa take podobe ti mediji ne lepijo le na Forum 21, pač pa tudi na mnoge druge ustanove in posameznike.«

Page: 24

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 1987 cm2

3 / 4

Marko Bulc, Zoran Jankovič in Miran Goslar ob ustanovitvi Foruma 21.

Ljubo Bavcon, Janez Kocijančič, Milan Kučan in Zdenko Roter pred desetimi leti ob ustanovitvi Foruma 21.

Zveza kapitalistov Slovenije

Kučan je negodoval nad tem, ker nekateri mediji označujemo vse vlade levice kot vlade F 21, njihove predsednike (Toneta Ropa, Boruta Pahorja, Alenko Bratušek in Mira Cerarja) pa za lutke v njihovih rokah. S tem naj bi podcenjevali voljo volivcev, kdo naj v njihovem imenu vodi državo. Na predstavitvi zbornika je poudarjal, da si forum ne želi politične moči, niti je nima, vsa drugačnja prepričanja pa označil za nesmisle. Toda znano je, da je Kučan veliko neformalno moč imel že kot predsednik države (pred tem je bil šef edine dovoljene komunistične partije), saj ga je dolgoletni premier Janez Drnovšek označeval kot človeka, ki vleče niti iz ozadja, njegovo omrežje pa kot »oldboys network« (omrežje starih fantov). Po koncu mandata se je odločil svoje omrežje, ki ga je Danilo Slivnik poimenoval Kučanov klan, formalizirati v Društvu Forum 21. Tako se je 25. februarja 2004 skupina direktorjev skupaj s Kučanom sestala v Mercatorjevem hotelu M, da bi se dogovorila o ustanovitvi društva. Gostitelj srečanja je bil takratni direktor Mercatorja Zoran Jankovič, na skrivni sestanku pa sta prišla tudi premier Tone Rop in predsednik državnega zbora Borut Pahor, prvi prvak LDS, drugi SD. V hotel sta vstopila skozi stranska vrata, da ju ne bi opazili mediji, a so ju vseeno. Bala sta se namreč, da ne bi bila videti kot Kučanovi marioneti. Pri sami ustanovitvi tega foruma zato nista sodelovala.

Forum 21 so javno ustanovili mesec dni pozneje, 31. marca 2004, poleg gospodarske elite pa se je tam zbrala še kulturniška in akademska smetana, nekaj je bilo tudi politikov iz prejšnjega režima, a nobenega sindikalista. Pred ustanovitvijo Foruma 21 je Kučan za Mladino pojasnil: »Proletarci

so tam, kjer so vedno bili: na delovnih mestih, žal z manj pravicami, kot so jih imeli nekoč.« Med govorom v Cankarjevem domu je povedal, da »smo ljudje, ki nam ni vseeno, kakšna bo prihodnja podoba Slovenije. Pri njenem oblikovanju želimo sodelovati.« In da jih skrbijo »poločaj Slovenije v razširjeni EU v bližnji prihodnosti« ter domače razmere in stanje duha v državi, »ki ga še posebej zaostrujejo bližnje volitve v Evropski parlament in nekaj kasneje domače parlamentarne volitve.« Dodal je še, da je »skladno z naravo društva, ki želi imeti vpliv na politično in družbeno dogajanje v Sloveniji, očitno, da ne gre za to, koga bo društvo podpiralo v tekmi za porazdelitev politične moči, am-

Namesto njega je torej ustanovil stranko njegov najožji sodelavec iz F 21, toda očitno je bil glavni šef stranke vendarle Kučan.

pak kaj bo podpiralo. Pomembni so koncepti, projekti, stališča, opredelitve in vrednote, njihova prepričljivost in verodostojnost. Čas je, da demokratična volja državljanov in državljanov Slovenije prepreči izbruhe nestrpnosti in sovraštva, obvaruje ugled in avtoriteto osrednjih državnih ustanov in ubrani ustavni okvir politične konkurence oziroma strankarske tekmovalnosti.«

Kadrovanje po gostilnah

Med ustanavljanjem F 21 so ankete pokazale, da leva vladajoča koalicija izgublja podporo javnosti in da se krepi opozicija, zato se je že takrat domnevalo, da je pravi na-

men ustanovitve Foruma 21 ustavljanje desnice. Toda ne glede na to je ta zmagala na obojih volitvah, ki so sledile, morda tudi zaradi tega, ker so volivci dojemali leve stranke kot marionete starega politika, ki se nikakor ni hotel odreči svojemu patronatu. Seveda veliko veljakov, ki jih srečujemo v Kučanovi bližini, ni bilo na ustanovnem zboru F 21. Med drugim so manjkali banknik Marko Voljč, prav tako Danilo Türk, France Bučar, Spomenka Hribar, Gregor Golobič in še marsikdo.

Krog, v katerem nastajajo nekatere ključne politične odločitve, je ožji kot F 21. To je zelo jasno opisal Zdenko Roter, nekdanji svetovalec predsednika Kučana in soustanovitelj tega foruma, v svoji biografiji *Padle maske*, ki je izšla novembra lani. Odločitev, da bo Zoran Jankovič leta 2006 kandidiral za ljubljanskega župana, je bila sprejeta v gostilni Brunskole na Hrastu pri Jugorju (njena lastnika sta tast in tašča poznejše Jankovičeve poslanke Renate Brunskole): »Bili so skupaj Kučan, Toš, Jankovič in On (Roter op. p.). Dogovorili so se za listo Zorana Jankoviča, ki kot skupina volivcev predlaga tudi kandidata in po tehtanju o trenutku nastopa odločili, da to stori takoj, in ne šele avgusta, kot je predlagal Kučan. /.../ Golobič je veliko pomagal Jankoviču pri sestavi liste kandidatov za mestni svet.«

Podobno se je zgodila »neodvisna« kandidatura Danila Türka za predsednika države leto pozneje. Na kmečkem turizmu Nevenke Bajuk v Radovici, kjer sta avgusta 2006 praznovala zakonca Roter svojo 80-letnico, so se zbrali še zakonski pari Kučan, Toš in Hribar. »Po dogovoru s Kučanom je (Roter – op. p.) govoril s Spomenko, ali bi bila pripravljena kandidirati, kar je, za njo pa Tine, odločno odklonila kot neprimer-

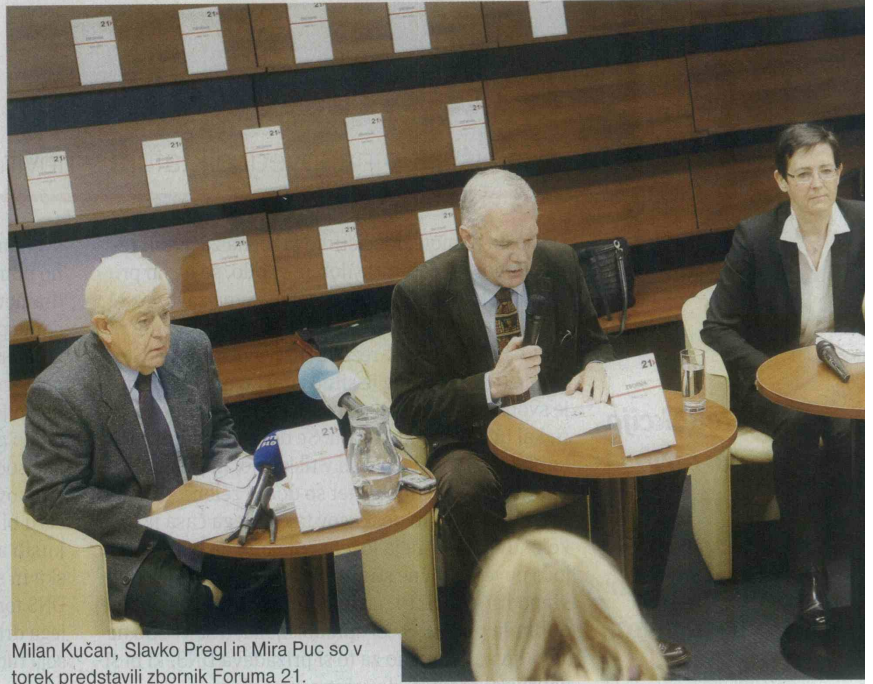
Page: 24

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 1987 cm2

4 / 4

Milan Kučan, Slavko Pregl in Mira Puc so v torek predstavili zbornik Forum 21.

no in nezaželeno. Potem je Tine nenadoma izrekel ime: dr. Danilo Türk, povedal, da se zdi, da ima politične načrte .../.../ Po tehtanju argumentov so bili vsi za idejo, Kučan je obljubil, da bo govoril z njim in s predlogom seznanil tudi kroge SD ...« Potem ko so prepričali še Boruta Pahorja, naj raje stranko popelje na volitve, je Roter »o vsem govoril tudi z Gregorjem Golobičem, ki je v predsedniški kampanji postal eden od vodilnih v Türkovem predvolilnem štabu.« Seveda ni naključje, da so Türkov kabinet prevzeli Kučanovi ljudje: šefinja kabineta je postala Mojca Seliškar Toš (njen mož Peter Toš, sin Nika Toša, je bil šef Kučanovega kabineta), svetovalec Franc Hočevar je bil že Kučanov svetovalec, svetovalec Franci Perčič pa ustanovni član F 21.

Boter levega trojčka

Pred parlamentarnimi volitvami 2008 se je Kučan zelo angažiral za zmago levega trojčka in se udeležil celo skupnega predvolilnega shoda teh strank na Prešernovem trgu v Ljubljani. Maja je na poslanskem večeru poslanke Zares Cvete Zalokar Oražem izjavil: »Zdi se mi sprenevedanje, če se ne reče, če torej na volitvah naše tri, štiri, pet strank dobi priložnost, da sestavijo vlado, bomo to vlado sestavili, ker imamo med seboj več skupnega, kot imamo z onimi drugimi. Ne vidim, zakaj je težko to povedati naprej.« SD, LDS in Zares so se nato povezale v trojček, četrti je pristopil Desus, medtem ko Lipi, ki jo je Kučan prav tako osebno podprl, ni uspelo priti v parlament. Tako je Kučan preprečil oblikovanje velike koalicije med SDS in SD, ki bi lahko odstranila »bodečo žico« med »dvema ločenima svetovoma« v Sloveniji. Poleg tega ni jasna njegova vloga v aferi Patria, saj

je kronist Aleksander Lucu v Nedeljskem Dnevniku tri dni pred predvajanjem dokumentarca o Patrii zapisal: »Neizogibno srečanje z zakoni Finske čaka tudi obrambnega ministra Karla Erjavca, kar gre na politični mlin na Muri, ki ga upravlja Milan Kučan /.../ Resnica je, da se ni ustrašil, pač pa umaknil, kajti za veliki pok je že vse pripravljeno.«

Še bolj se je politično angažiral pred volitvami leta 2011 oziroma v dogodkih, ki so privedli do padca Pahorjeve vlade. Že januarja je omenjeni Dnevnikov kronist pisal o Golobičevih načrtih za strmoglavljenje Pahorjeve vlade, kar se je nazadnje tudi zgodilo. Kučan pa se je v tem času pojavljal v družbi Igorja Šoltesa, ki se je omenjal kot možni tehnični mandatar vlade. Uradno je zatrjeval, da se je z njim pogovarjal, kjer naj kupi radič. Toda leto pozneje sta skupaj sedela v slaščičarni Zvezda, ki jo upravlja hčerka njegovega nekdanjega šefa kabineta Petra Šefmana. Pobudo je prevzel ljubljanski župan Zoran Jankovič, ki je že nekaj mesecev pripravljaval svoj pohod na vrh vlade. Takoj po padcu vlade je Kučan obiskal premierja Pahorja in ga skušal prepričati, naj odstopi kot prvak stranke. V intervjuju za Večer je dejal, da je Pahorjevo vztrajanje »napaka, ki volivcev ne bo zvalila na volišča. To je tudi razlog, da sem se priključil predlogu za Jankovičev nastop na državnih volitvah mimo stranke, za katero sem doslej glasoval na vseh volitvah.«

Forum 26 – stranka Milana Kučana

Desetega oktobra 2011 je na Magistrat mala skupina 26 uglednih osebnosti iz civilne družbe, politike, gospodarstva, zna-

nosti, kulture in umetnosti, športa in estrade ter nagovorila župana Jankoviča za nastop na parlamentarnih volitvah. Sestava udeležencev je bila podobna kot pri F 21, nekateri so njegovi člani, med njimi je seveda izstopal Milan Kučan. Namesto nje je torej ustanovil stranko njegov najožji sodelavec iz F 21, toda očitno je bil glavni šef stranke vendarle Kučan. Ko je januarja 2013 Pozitivna Slovenija sklicala kongres, na katerem naj bi prenovili program in po takratnih neuradnih informacijah »odstopili« Jankoviča, se slednje nikakor ne bi moglo zgoditi, če ne bi kongresa obiskal Kučan, skupaj z njim pa sta prišla še Lojze Ude in Jože Mencinger, ki sta bila prav tako Jankovičeva snubca. Kučan je takrat dejal, da bi bilo »najbrž koristno«, če bi se Jankovič umaknil, dokler se ne razčisti bremen protikorupcijske komisije. Kmalu potem je Jankovič »zamrznil« funkcijo predsednika stranke.

To je omogočilo oblikovanje vlade Alenke Bratušek, ki je leto pozneje razpadla zaradi Jankovičeve vrnitve na čelo stranke. Tudi takrat so se ključne zadeve zgodile po Kučanovem obisku v vladi pri Bratuškovi, kjer naj bi se uradno pogovarjala o DDV. Tri dni po njegovem obisku je namreč Bratuškova sklicala kongres stranke, na katerem je izgubila bitko z Jankovičem. Sledili so razpad koalicije, predčasne volitve in zmaga na novo nastale stranke Mira Cerarja, katere boter iz ozadja naj bi bil po besedah zdaj že nekdanjega prvaka SD Igorja Lukšiča eden od ključnih ljudi F 21 Zdenko Roter. Zato se Kučan spreneveda, ko skuša svoj nelegitimni vpliv na slovensko politiko prikazati kot nekakšno teorijo zarote proti njemu samemu. ■